

Мікола Зэраў

...стаю нямы
і жыць ня маю сілы...

Дарогі паэзіі

ДАНТЭ

Дзівоснай сагаю, бяз ветразя й вясла,
Мы прапльвалі ўдвох,
я й чараўнік Вяргілі,
Ён быў, як з бронзы – а на небасхіле
Рака лілеямі бялела і цьвіла.

Бяз ліку жальбы там пляліся, і хула,
Сьвітала ў пустцы, хвалі ў човен білі;
З нябесным пасланцом мы ціха гаманілі,
А сьпераду да нас лілеяў бель плыла.

Я чуў: «Лілеі, што нас гэткам пояць
чарам,
Далёка ад зямлі, ад valle lacrimarum,

*Пераклад
з украінскай –
Алега МІНКІНА.*

Ўзрасьлі тут засевам патужнае рукі;
Далёкія ад бед і ад зямное сваркі,
Гайдаюцца і сьняць спрадвеку дваінікі
Санетаў ненароджаных Петраркі».

22/IV 1921

ГІЛЬГАМЕШ

Ут-Напішціме, даўні продак мой,
Загублены ў далёкім акіяне,
Я – Гільгамеш, я свой на полі брані,
Я – цар Урука, кат і людабой.

Я сябра меў. На шчасьце й супакой
Мае ён дзікія направіў парываньні.
І вось памёр мой добры Эабані,
І клятых дум мяне бянтэжыць рой.

Дай раду мне, мой продак старабытны,
Як век людскі працягваць мне нясытны,
Як таямніцу разгадаць быцьця?

А дзед сівы, нібы якую ласку,
Скрыпіць яму, як сьвет старую, казку:
Рай, ды патоп, ды дзерава жыцьця.

ДЗЕВА

Пагоднымі начамі, ў пахкім траўні,
Як цьвет буяе і растуць жыты,
У небе воблік, чысты і сьвяты,
Зіхціць у час Сатурна старадаўні.

І бачыцца: гаі, ціхія плаўні
Узгадваюць бясхмарныя гады,
Як люд ня знаў пра сьпіс і пра шчыты,
І бог вайны спаў, дзікі і бясслаўны.

І пралілася кроў. Зьвініць сурма;
Ступае вол пад цяжарам ярма,
І пакідае грэшны сьвет Астрэя.

І толькі па вясне выходзіць зноў на шлях,
І зоркамі зіхціць яе кірэя,
І згоды Колас сьвеціцца ў руках.

КІЕЎ – НАПРАДВЕСЬНІ ЎВЕЧАРЫ

Хоць як зьвялі цябе «гермакапіды»
І несмак архітэктараў няздар,
І ўсюды сьлед пакінуў свой пажар, –
Ты ўсё стаіш, вясёлы, яснавіды.

І нездарма заўсёды хваляць гіды
Красу тваю, твой найдарожшы дар.
Сінеюць воды, зелянее яр,
І сьцелюцца сьліпуча краявіды.

А вуліцы твой прагны зрок выводзяць
У далечы духмяныя, дзе ходзіць
Па гонях чорных вецер расцугляны.

А ў ціхі час, як надыходзіць вечар,
Гамоняць стогадовыя каштаны
І ў неба ўносяць мірыяды сьвечак.

1927

САМАВЫЗНАЧЭНЬНІ

Я ведаю: мы ёсьць бібліяфагі
І мудрасьць наша – шафа пыльных кніг.
Мы надта рэзьбім строфы слоў скупых,
Прыхільнікі мастацтва раўнавагі.

Ніхто ня скажа нам: «Жрацы і магі!
Вы дзівы творыце ў радках сваіх...»
Убогая чульлівасьць наша з тых,
Што не натоліць маладое прагі.

Што вытанчанае слова? Вабіць гук
Акторскіх рэплік і ўдаваных мук,
Сьлёз праліўных і плыткай істэрыі.

І прамаўляе крытык: «Скінь кашкет!
Вось сьветач наш, ён грэе й ...
Кахай і пакланяйся: то – паэт!»

29/XII 1929

POOR YORICK!

Poor Yorick! У ласкавы лістапад

Пад ветра шумныя шырокія парывы
Убачыць позірк сумны ды гняўлівы,
Як шпагі неадведзены напад.

Марудных словаў, вычварных тырад
Насіць штодня ў сабе цяжар гнятлівы
Знаць, што пачуцьцяў не скрануць прылівы,
І будзе ўсё, што скажаш, неўпапад.

Роог Yогick! Як табе адмаладзіцца?
Ці вінны ты, што ты ўжо больш ня рыцар,
Што век прыгодніцкі твой даастанку зьнік;

Што тоіцца ў запале столькі суму,
А ўвечары ты затуляцца звык
У цішу хатнюю й маркотлівую думу.

10/VII 1930

ПАД НОВЫ ГОД

Ішоў дадому, цукар нёс пайковы,
Як на жабрацтва вечнае прысуд...
Гірляндаю агнёў сьвяціўся Галівуд
У чарах навагодняе абновы.

Скрозь віравала радасьць, сьмех здаровы,
Нязнанаму насустрач выйшаў люд,
Мароз прысыпаў учарашні бруд,
Што ціснуў сэрца й накладаў аковы.

Мінала зайздрасць, таймаваўся шал.
Што ж? Хай вяршыцца бедны рытуал
Цярпеньня радавога пілігрыма;

Хай маладосьць з надзеяй давідна
Схіляюцца з бяздумнымі вачыма
Над шклянкаю ружовага віна.

1/1 1932

У ТРАЎНІ

Эмаль Дняпра, сьліпуча-сіні сплаў,
Газон прысадаў, голае каменьне.
І ў павадку празрыстага праменьня

Зялёны луг – нібы разлогі стаў.
 Ніколі гэтак прагна не ўбіраў
 Я прыгажосць вясеньняга адзення,
 Пясок абмелін, раньняе зіхценьне,
 Лазу брунатную, смарагды траў.

Праз цэглу й брук штуршкі крыві зялёнай
 Зямных расьлін, і лісьце чарнаклёна
 Крывавiцца ў сьвячэньні ліхтароў.

І між муроў каменных за штыкетам
 Акруглых яблынь цёмны куст ўзыйшоў
 Такім жывым распадзістым букетам.

12/III 1933

СУНІЦЫ

Па шатах сосен шум ідзе разлогі
 І хмараю пухнатаю цямніць
 Высокі дзень, нябесную фініфць;
 Ў траве глыбокай блытаюцца ногі.

Вось так бы ўпасьці на краю дарогі,
 Самкнуўшы вейкі, і на міг забыць
 Гайню сабак брахлівых, і спачыць
 Ад ніцых душаў, хамства і трывогі.
 А там, па хвілі набажнага сну,
 Крануць зноў рыфмы звонкую струну
 І абудзіць у сэрцы рытму хвалі, –

І, моц адчуўшы сокаў земляных,
 Расплюшчыць вочы й напаткаць каралі
 Суніцаў пахкіх на ядвабах травяных.

9/VII 1934

INCOGNITO

Яго страчаю я – і мала не штодня! –
 Ў студэнцкай постаці, на шумных семінарах,
 Ў павазе лектарскай і ў круглых акулерах,
 Дзе ціша цёмных кніг, дзе зборні й мітусьня.

Радзіўся ён даўно, і гэта не хлусьня!
 Жыве ва ўсіх часах, на ўсіх абшарах,
 Ды распладзіўся сёньня ў безьліч экзэмплярах,

Як поўзкі парасьнік ад вязавага пня.
Шчэ ўчора мёд тачылі яго губы,
І столькі прыязні было ў лісьлівай мове!
І скрашваў уціральнічак пастаць.

Наперад бачыць ён гадзіну злое згубы;
Дык жа ручнік найлепш
трымаць напагатове,
Каб рукі ад крыві спадручней адмываць.

1934

* * *

То быў дзесяцігодні шчасны сон!
Так поўна кроў у сэрцы пульсавала,
І сонцаў экстатычныя кружалы
Зьяталі ў неба зыркага плафон.

І кожны год гучаў на іншы тон,
На кожным дні свая пячаць ляжала,
І доля бачылася гэткаю трывалай –
Ня ведала канца і перапон.

Ды... разыйшлося чараваньне тое:
Дзень восеньскі і сонца залатое
Пабачылі мяне сухім сьцяблом.

Стаю нямы і жыць ня маю сілы
Ўся думка – з белым і глухім капцом
Неміласэрна раньняе магілы.

20/XI 1934

Ад перакладчыка:

Мікола Зэраў – украінскі перакладчык, літаратуразнаўца, паэт. Перадусім вызначыўся сваімі выдатнымі перакладамі з рымскіх паэтаў: Вяргілія, Гарацыя, Тыбула, Авідыя, Марцыяла. Што тычыцца ўласнай (невялікай) паэтычнай спадчыны, дык Зэрава небеспадстаўна ў свой час называлі «кніжным паэтам» (сам сябе называў ён «бібліяфагам») – мусіць, праз схільнасьць да ясных, класічных формаў, да «кніжных» сюжэтаў, да пластычных вобразаў, маляўнічых апісаньняў. Цяпер Мікола Зэраў, населя доўгіх гадоў забыцьця, стаўся адным з самых знаных ва Украіне паэтаў.

